

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ * مەرىفەت

1931 йилдан чиқа бошлаган 2002 йил 20 апрель, шанба Баҳоси сотувда эркин нархда № 30 (7433)

АСА НУРДАН УЧКҮН ОЛАР МАШЪАЛА

Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилоти бугун мамлакатимизда кечаётган ислохотлар жараёнида фаол иштирок этиш, ёшлар ўртасида спортнинг техник ва амалий турлари оммавийлигини ошириш, баркамол авлодни вояга етказиш ишларига муносиб ҳисса қўшиш йўлида кўплаб хайрли тadbирларни амалга ошириб келмоқда.

Ўтган йили Жиззах шаҳрида илк мартаба ўтказилган "Баркамол авлод" спорт мусобақаларига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ муҳим вазифаларни бажаришда ҳам ушбу ташкилот мутахассисларининг ташаббускорлиги ҳамда фидойиликларини намоён бўлди. Хусусан, ана шу мусобақа учун махсус машъала ва олов сақловчи қурилманинг яратилиши ҳамда мусобақа оловининг Паркент туманидаги "Физика-Қуёш" илмий ишлаб чиқариш марказида ёндирилиб, Тошкент, Сирдарё вилоятлари ҳудудлари орқали Жиззах шаҳридаги мусобақаларнинг бош майдонига спортчилар ва автоулов эстафеталари орқали етказилишида ҳам "Ватанпарвар" ташкилотининг ўзига хос ўрни бор.

Бу йил ҳам республика раҳ-

"Умид ниҳоллари"
спорт мусобақалари
республика босқичига
3 кундан сўнг
старт берилади!

барияти ва "Умид ниҳоллари" спорт мусобақалари ташкилий кўмитаси томонидан "Ватанпарвар" ташкилотига юксак ишонч билдирилиб, машъала ва олов сақлаш қурилмасини тайёрлаш ҳамда уни "Физика-Қуёш" илмий ишлаб чиқариш марказида ёндириш ва Тошкент вилояти орқали Фарғона шаҳрига етказиш вазифаси юклатилди.

Яна санақли кунлардан сўнг Фарғонада бошланажак

умумий ўрта таълим мактаб ўқувчиларининг катта спорт байрами арафасида муҳбиримиз ушбу ташкилот раисининг ўринбосари, республика техник ва амалий спорт турлари маркази бош директори Шарифжон Мўминжонов билан суҳбатлашди.

— Шарифжон ака, бугун ҳар бир мактаб ўқувчисининг нигоҳи қадалган спорт мусобақалари машъаласи тўғрисида батафсил сўзлаб берсангиз.

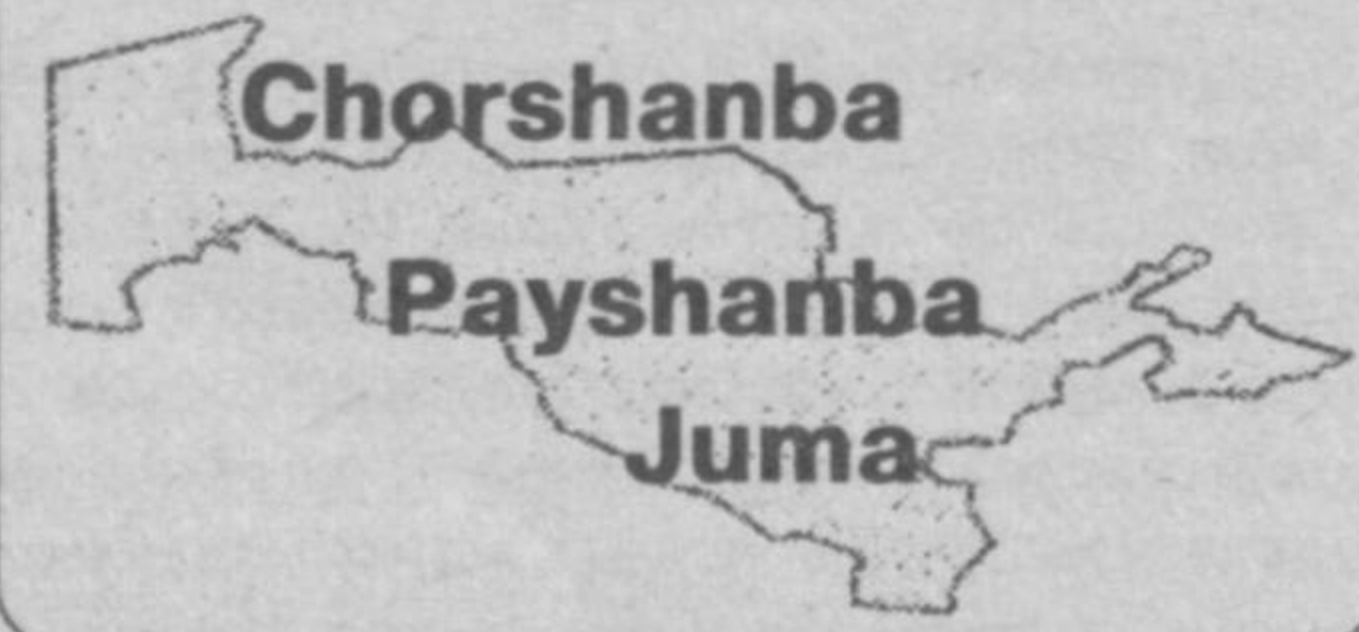
— Марказий кенгаш раёсати томонидан тузилган махсус ишчи гуруҳи аъзоларининг машъала яратиш масаласига ижодий ёндошишлари туфайли "Умид ниҳоллари" спорт мусобақаларининг машъаласи тўла қайта ишланиб, унинг ёнилғи қисми янада такомиллаштирилган ҳолда фойдаланишга шай ҳолатга келтирилди.

(Давоми 8-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Тошкент давлат консерваториясини Ўзбекистон Давлат консерваториясига айлантириш тўғрисида"ги Фармони эълон қилинди. Унга кўра Ўзбекистон Давлат консерваторияси муסיқий таълимнинг барча йўналишлари бўйича таянч олий ўқув юрти мақомини олди.

Олий Мажлис Матбуот ва ахборот кўмитасининг йиғилишида оммавий ахборот воситаларининг гоявий-сиёсий таъсирчанлигини ошириш, уларнинг ҳаёт билан ҳамоҳанг бўлишига эришиш масалалари юзасидан фикрлашилди. Йиғилишни кўмита раиси Ўткир Ҳошимов олиб борди.

SO'NGGI UCH KUN MUJ DALARI

Пойтахтдаги Миллий матбуот марказида "Ўзбекистон" нашриётида чоп этилган "Ўзбекистон ислом обидалари" фотоальбомининг тақдимот маросими бўлиб ўтди. Унда олимлар, хорижий дипломатик корпус вакиллари ва журналистлар иштирок этди. Маросимни Бош вазир ўринбосари Ҳ.Кароматов бошқарди.

Худудларда хорижий инвестиция иштирокида корхоналар ташкил этишни мувофиқлаштириш бўйича Идоралараро ишчи гуруҳнинг навбатдаги мажлисида 2002 йил I чорагида ишлаб чиқариш қўшма корхоналари ташкил этиш дастурининг прогноз кўрсаткичлари ижросининг бориши кўриб чиқилди.

ГАП БИЛАН ИШ БИРЛИГИ

Кўп ҳолларда маблағ билан боғлиқ бўлган ваъдалар йиллар давомига амалга ошмайди. Натijaда умид кўзини тиккан одамларнинг ҳафсаласи пир бўлади. Балки Пахтачида бўлиб ўтган "Мактаблар куну" га вилоят ҳокимлиги томонидан туман халқ таълими бўлимига "Тико" хизмат машинаси, иқтидорли ўқувчи О.Саъдиновга компьютер, тумандаги 35-, 20-мактаблар ва 52-мактаб-интернатни таъмирлашга миллионлаб маблағ ажратилди, деганда кўпчилик ишонмагандир.

Бугун пахтачилик таълим ходимларининг қувончлари чексиз. Негаки, айтилган ваъдалар ўн беш кунда ижобат бўлди. Ҳатто, туман ўқувчиларини дарслик билан таъминлаш мақсадига ажратилган 10 миллион сўм маблағ ҳам ўз эгаларига бориб етди. Шубҳасиз бу ҳақлар пахтачиликларни таълим соҳасида янада яхшироқ меҳнат қилишга ундайди.

МУХБИРИМИЗ

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА

ДАВЛАТЧИЛИГИМИЗНИНГ
ЯНГИ ҲУҚУҚИЙ
АСОСИ

3-бет

СИЗ
КОНСТИТУЦИЯНИ
БИЛАСИЗМИ?

(тест-танлови
натижалари)

4-бет

МУСИҚА
ТАРБИЯДА МУҲИМ
АҲАМИЯТГА ЭГА

5-бет

ИЖТИМОЙ-
ГУМАНИТАР
ФАНЛАРНИ ҚАНДАЙ
ЎҚИТИШ КЕРАК?

6-бет

БИР МАКТАБДАН
28 НАФАР ГОЛИБ

9-бет

АДАБ ИЛМИНИНГ
ДУРДОНАСИ

"Муқаддамату-л
адаб" асари
хусусида

10-бет

ТЕОДОР
КОХЕР

13-бет

ТЕЛЕДАСТУРЛАР

Келгуси ҳафта теледастурлари
билан танишинг!

14-бет

ИСИРИҚ - МИНГ
ДАРДАГА ДАВО

15-бет

ГУРУНГ

16-бет

Munosabat

Яқинда бўлиб ўтган иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг саккизинчи сессиясида қабул қилинган қонунлар долзарблиги ва муҳимлиги, айниқса, уларнинг кўпчилиги умумхалқ муҳокамасидан сўнг иккинчи ўқишда қабул қилинганлиги ҳамда фуқароларимизнинг мулк ҳуқуқларини таъминлашга қаратилганлиги билан катта аҳамият касб этади. Хусусан, фуқароларнинг банклардаги омонатларининг кафолатлари, сугурта бозорининг янги кўринишда шакллантирилиши, ўзаро моддий кўмак олишга қаратилган кредит уюшмалари институтларининг юзага келтирилиши ва тадбиркорликни ривожлантиришга йўналтирилган қонунлар республикамизда қарор топаётган фуқаролик жамиятининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамловчи омиллардан ҳисобланади.

Олий Мажлис сессиясидаги бош масалалардан бири бу "Референдум яқунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида"ги конституциявий қонунининг қабул қилиниши бўлди.

Мазкур қонун жамият ва давлат қурилишининг истиқболларини, хусусан, давлат ҳокимияти органлари фаолиятини қайта ташкил этишнинг муҳим, янги принциплари ва қоидаларини белгилаб берди. Конституциявий қонун бу йилги референдум натижаларини ва халқимиз хоҳиш-иродасини алоҳида қонун билан мустаҳкамлаб қўйди. Таъбир жоиз бўлса айтиш мумкинки, бу қонун миллий давлатчилигимиз таррақийётининг янги таянч нуқтаси бўлди.

Зеро, баъзи ҳолатлар бундай қонуннинг қабул қилинишини ва унинг конституциявий мақомга эга бўлишини тақозо этган эди.

Биринчидан, гарчанд қонунчиликда белгиланганидек, референдум натижалари олий юридик кучга эга бўлсада, бу натижалар ўз-ўзидан ҳаракатга келмайди. Уни рўйбга чиқариш учун Консти-

туция ва қатор қонунларга тегишли ўзгартишлар киритиш талаб этилади. Бу эса бир кунлик иш бўлмай, изчил амалга ошириладиган кенг қамровли, маълум қонунқоидалар асосидаги жараён дидир. Конституциявий қонуннинг қабул қилиниши ана шу жараённинг муқаддимасидир.

Иккинчидан, референдум натижаларининг юридик кучи, албатта, уларнинг тегишли қонунларда мустаҳкамланиши орқали намоён бўлади. Янги конституциявий қонун эса референдум натижаларининг муаллақ, ҳаракатсиз туриб қолишининг олдини олади, яъни референдумдан олинган натижаларнинг руҳи ва халқнинг ирода-

роф этилиб, келгуси чақириқ парламент ва маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларига ҳамда президентликка бўлиб ўтадиган сайловларнинг аниқ кунини белгилаш тўғрисидаги муҳим қарорнинг қабул қилинганлиги ҳам мазкур қонуннинг зарурийлигини исботловчи ҳолатдир.

Бир сўз билан айтганда, конституциявий қонун қабул қилинганда муҳим масалаларнинг ҳал этилишида ҳуқуқий асос бўлди ва референдум натижаларининг ҳаётга татбиқ этилиши, янги қонунлар қабул қилиш ва амалдаги айрим қонунларга ўзгартиш киритиш даврини алоҳида қонун билан ҳуқуқий жиҳатдан мувофиқлаштириб

ўтказиш муддатларини эълон қилиш тўғрисидаги Олий Мажлисининг қабул қилган қарори конституциявий қонуннинг 3-моддаси талабларига тўла мос келади.

Ҳозирги кунда ҳам парламентга, маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларига ёки президентликка сайлов ўтказиш кунлари Олий Мажлис томонидан эълон қилиб келинмоқда. Халқаро тажриба шуни кўрсатадики, кўпчилик ривожланган мамлакатларда сайлов кунлари қонунларда аниқ ва қатъий белгилаб қўйилган. Масалан, АҚШ Конституциясида президентликка сайлов ҳар тўрт йилда, президентнинг ваколати тугаётган йилнинг декабрь ойи иккинчи чоршан-

улар ўз сиёсий дастурларини такомиллаштириб бордилар.

Сайловларнинг халқимиз барча юмушларидан холи бўлган, улар дам олаётган ва янги йил режаларини тузиш билан яшаётган дам олиш вақтида — декабрь ойида ўтиши ҳам мақсадга мувофиқдир. Мамлакатимизда сайловларнинг декабрь ойида ўтказилиши ҳам одатга айланиб қолди ва бу соҳада ижобий тажрибалар тўпланди.

Халқимиз келажақда йил бошини янги парламент, янги маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органлари ёки янги дастурга эга бўлган Президент билан бошлайди. Шунингдек, келгусидаги сайловларни тайинлашда қайсидир органнинг бевосита аралашуви ёки эълон қилишига зарурият қолмайди. Сайловнинг бундай тартиб ва амалиёти халқаро тажрибаларга ҳам мос келади. Бу ўз навбатида халқимизнинг ҳуқуқий дунёқараши, сиёсий фаоллиги ва сиёсий маданиятининг юксалишига ҳам олиб боради.

Хар қайси давлат, хар қандай халқ ўз тақдирини, ўз келажагини ўзи мустақил ҳал қилиш ҳуқуқига эга. Шундай экан, халқимизнинг 2002 йил 27 январь кунини референдумда мустақил равишда қабул қилган қарорлари, унинг иродаси, орзу-умидлари қонунларда ўз аксини топа бошладди.

Референдум яқунлари ва натижалари фақат халқнинг ўзига тегишли. Янги конституциявий қонун мустақил давлатимизнинг давлат ва жамият қурилишини янада чуқурлаштириш ва давлат ҳокимияти органлари ишини янада такомиллаштиришга қаратилган, ўзида демократик руҳдаги янги принциплар ва қоидаларни мужассамлаштирган, янги асрда миллий давлатчилигимиз асосларини янада мустаҳкамлашга қаратилган асосий қонун ва тарихий воқеа бўлиб қолади.

Бобоқул ТОШЕВ,
юридик фанлари номзоди

ДАВЛАТЧИЛИГИМИЗНИНГ ЯНГИ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

си конституциявий қонун нормаларига кўчади.

Учинчидан, янги конституциявий қонун ўзида референдум натижасидан келиб чиқиб, давлат ҳокимият органларининг ҳуқуқий табиатини очиб берувчи асосий принципларини белгилаш орқали қонунчиликни такомиллаштиришнинг аниқ йўналишларини қонун кучи билан мустаҳкамлайди.

Тўртинчидан, янги конституциявий қонун икки палатали парламентнинг қандай бўлиши, уни шакллантириш принциплари, палаталар ваколати, қонунчилик жараёни, сайловлар ўтказиш тартиби каби кўплаб янги конституциявий нормаларни тасаввуримизга жойлади.

Олий Мажлис томонидан конституциявий қонунга асосан амалдаги парламентнинг ваколат муддати тўлиқ эъти-

туриш, энг асосийси, келгусида демократик мувозанатга асосланиши лозим бўлган давлат ҳокимияти органларини ташкил этишнинг муҳим демократик, янги принципларини белгилаб берди.

Маълумки, референдум натижаларидан бири — бу Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини беш йилдан етти йиллик қилиб ўзгартиришдан иборат бўлди. Конституциянинг Президент ваколат муддати билан боғлиқ нормасига муайян ўзгартириш киритиш унинг яна бир қанча моддаларини ҳам тегишли равишда ўзгартиришни тақозо қилади. Хар қандай ривожланган давлат парламенти ҳам бундай мураккаб ва муҳим масалани қисқа муддатларда ҳал этиш имкониятига эга эмас.

Келгуси сайловларни

басидан сўнг келадиган биринчи душанба кунини ўтказилиши белгиланган. Янги сайланган АҚШ президентининг ваколат муддати сайловдан кейин келадиган янги йилнинг 20 январидан бошланади.

Давлат ҳокимияти вакиллик органларига ёки президентликка сайловлар ўтиш муддатларининг конституциявий қонунда қатъий норма сифатида белгиланиши ҳамда сайлов ўтказиш кунининг олдиндан эълон қилиниши ҳар жиҳатдан қулайлик туғдиради. Хусусан, сиёсий партиялар ҳокимият учун қурашар экан, албатта, уларнинг диққат марказида сайловларда ютиб чиқиш, ўз аъзоларининг парламент ва маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органлари раҳбар лавозимларига сайланишига эришиш туради ва шу боис

АЪЛОЧИЛАР РАҒБАТЛАНТИРИЛДИ

Асака шаҳар ҳокимлигида шаҳардаги академик лицей, коллежлар, гимназия, мактаб-интернат ва умумтаълим мактабларининг аълочи ўқувчиларини аниқлаш, уларга янада яхшироқ шароит яратиш ва рағбатлантириш мақсадига аълочи ўқувчилар учун мукофот таъсис этилди. Махсус ҳайъатнинг текширувидан кейин уч босқич бўйича қолиб бўлган ўқувчилар ҳокимлик мукофоти соҳиби бўладилар. Ушбу мукофот ҳар чорак ниҳоясида номзодлар ичидан аниқланиб, қолибларга берилади.

Яқинда иккинчи ўқув чорагида энг юқори натижага эришган ўқувчилар сараланиб, мукофот эгалари аниқланди. Қарорга кўра 24-мактаб-интернатнинг 8-синф ўқувчиси Азизбек Раҳмонов, шу мактаб-интернат 9-синф ўқувчиси Саъди Тешабоев, Асака академик лицейининг 3-босқич талабаси Бахтиёр Абдуллаев ва 9-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Алесия Ростовцоваларга ҳокимлик мукофоти топширилди.

Иброҳимжон ТОШМАТОВ,
Андижон вилояти Асака шаҳридаги
24-мактаб-интернат ўқитувчиси

"Ёшлиқда олган билим — тошга ўйилган нақш" нақлига амал қилиб, Юнусобод туманидаги 43-болалар боғчасида кичкинтойларга ҳозирданоқ бичиш-тиқиш сирлари ўргатиб борилмоқда.

Бурхон РИЗОКУЛОВ олган сурат

Президентимиз Ислон Каримов Ўзбекистон Конституциясининг 8 йиллигига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган нутқида Конституцияни чуқур ва ҳар томонлама ўрганишимиз, унинг маъносига етиб боришимиз ва амалий ҳаётимизнинг доимий қўлланмасига айлантиришимиз кераклиги ҳақида ҳамда Конституцияни болалар боғчасидан бошлаб ўргатиш лозимлиги тўғрисида таъкидлаган эди. 2001 йил 4 январда қабул қилинган Президент фармойиши бу муҳим тадбирларни амалга ошириш учун яна бир асос бўлди. Шу боис, Халқ таълими вазирлиги, Давлат тест маркази ва "Маърифат" газетаси тахририяти ҳамкорлигида мактабгача таълимдан бошлаб олий таълимгача бўлган барча таълим тури тарбиячилари ва ўқитувчилари ўртасида "Сиз Конституцияни биласизми?" танловини ўтказишга қарор қилиб, 2001 йил ноябрдан бошлаб "Маърифат" газетаси саҳифаларида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига доир 100 та тест топшириқларини чоп этди.

Тест топшириқлари 30 январда тўлиқ (100 та) чоп этиб бўлинди. Танловга муштарийлардан жуда кўп мактублар келди. Тахририят мактубларни 2002 йил 28 февралгача қабул қилди. Мактублар жами 168 та. Ушбу хатлардан 116 таси тўлиқ 100 та тестга жавоб берганлар. 52 та хатдаги жавоблар тўлиқ бўлмаганлиги сабабли ҳисобга олинмади.

Танловда барча вилоятлар, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикаси вакиллари куйидагича қатнашдилар:

1. Қашқадарё вилоятдан - 25 та жавоб
2. Қорақалпоғистон Республикасидан — 20 та
3. Андижон вилоятдан — 18 та
4. Бухоро вилоятдан — 18 та
5. Хоразм вилоятдан — 18 та
6. Фарғона вилоятдан — 15 та
7. Сурхондарё вилоятдан — 10 та
8. Самарқанд вилоятдан — 10 та
9. Жиззах вилоятдан — 9 та
10. Навоий вилоятдан — 7 та
11. Сирдарё вилоятдан — 6 та
12. Наманган вилоятдан — 5 та
13. Тошкент шаҳри — 4 та
14. Тошкент вилоятдан — 3 та

Танловга тахририят нафақат ижтимоий фан ўқитувчилари, балки инглиз тили, рус тили, информатика, математика, она тили, ҳарбий таълим, жисмоний тарбия, физика, география ва бошқа фан ўқитувчилари, шунингдек, мактаб, касб-ҳунар коллежлари, академик лицей директорлари, директор ўринбосарлари, кутубхоначилар, тўғарак раҳбарлари, меҳрибонлик уйлари тарбиячилари, бошлангич синф ўқитувчилари, олий ўқув юртларида фаолият кўрсатаётган фан номзодлари, доцентлар ҳамда мактаб ўқувчилари ва олий ўқув юрти талабаларидан мактублар олди.

Қувонарлиси шуки, юқоридаги танлов иштирокчилари тестларга жавоб бериш билан бирга Халқ таълими вазирлигига, Давлат тест марказига ва "Маърифат" тахририятига жуда катта миннатдорчилик билдирганлар. Бу миннатдорчиликларнинг мазмуни шундан иборатки, танлов иштирокчиларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига доир билимлари шу тестларга жавоб ахтариш жараёнида янада чу-

қурлашгани, муштарийлар Конституцияни яна бир бор варақлашиб, эътибор берилмаган баъзи қоидаларни янада чуқурроқ ўрганганликларини, Конституцияга доир

лишга, ўзларининг ҳақ-ҳуқуқларини янада англаб олишга эришдилар. Биз ҳам "Сиз Конституцияни биласизми?" мавзусидаги тест саволларингиз асосида гуруҳлар ўртасида, кафедра ўқитувчилари ўртасида синовлар, танловлар ўтказдик".

Бундай сатрларни кўплаб келтириш мумкин. Фарғона вилояти Риштон туманидаги 6-мактаб ўқитувчиси Аҳмад-жон Абдуллаев ўз мактубида шу танлов жараёнида жуда кўп нарсаларни билиб олганликларини ёзиб, "Мен газетанинг ҳар бир сонини интизор бўлиб кутар эдим. Қўлимга газета тегиши билан, дарҳол изланишга тушар эдим", — дейди. Шунингдек, Аҳмад-жон — "қани энди шундай танловлар узлуксиз давом этаверса", — деб тилак билдириб, танлов сабабли "Конституция" номли шеър ҳам ёзиб йўллабдилар:

*Эй, давримизнинг ғояси,
халқлар ғояси,*

*Бахт-иқболга тўлиқ,
йўқ ниҳояси*

*Сен-ла халқимизнинг
сафи мустаҳкам,
Сендаги Ватан меҳри*

сўраб қоладилар.

Энди тест топшириқларининг таҳлилига келадиган бўлсак, тест саволлари таҳлили куйидаги натижаларни берди:

1. Жами 100 та саволга 1 киши тўғри жавоб йўллаган.

90 тадан 99 тагача саволга 57 нафар киши,

80 тадан 89 тагача саволга 42 нафар киши,

70 тадан 79 тагача саволга 8 нафар киши,

60 тадан 69 тагача саволга 6 нафар киши,

50 тадан 59 тагача саволга 2 нафар киши тўғри жавоб йўллаганлар.

2. Конституция мазмунидан келиб чиқиб, тестларни куйидаги шаклга келтирдик:

1. Асосий принциплар.

2. Инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари, бурчлари

3. Жамият ва шахс.

4. Давлат ҳокимиятининг ташкил этилиши.

Ушбу шакл бўйича тест саволларига берилган жавобларнинг кўрсаткичи куйидагича аниқланди:

Сиз Конституцияни биласизми?

(тест-танлови натижалари)

туганмас олам.

*Етакладинг истиқлол
йўлига томон,*

*Бу йўл — порлоқ йўл, нур
эмар жаҳон*

*Яшайвер ўзлимиз, пок
миллий ғоям,*

*Виждоним, номусим,
менинг ҳимоям!*

Сурхондарё вилояти Бандихон тумани 2-мактаб ўқитувчиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Тожимурод Маматқулов: — "Танловнинг эълон қилиниши мени янада газетага яқинлаштирди. Газетанинг ҳар бир келгуси сонини сабрсизлик билан кутдим. Саволларга жавоб излаб кўп нарсаларни ўргандим ва изландим", — деб ёзади.

"Мен физика ўқитувчиси бўлсам ҳам, Сизларнинг "Сиз Конституцияни биласизми?" деб номланган танловингизда иштирок этишга ҳаракат қилдим", — деб ёзади, Андижон вилояти Жалолқудуқ тумани Ойим қишлоғидан Ферузахон Қосимова. — Натижада, Конституцияга оид билимларим янада мустаҳкамланди".

Танловда жуда кўп мактаб ўқувчилари ҳам қатнашганлар, улар ҳам уни уюштирган Халқ таълими вазирлигига ва газета тахририятига, Давлат тест марказига миннатдорчилик билдириб, танлов орқали Конституциядан олган билимларини чуқурлаштириб, мустаҳкамлаб олганликларини ёзиб шундай танловлар мактаб ўқувчилари учун ҳам ташкил этилишини

1. Асосий принциплар — 79 %

2. Инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари — 77 %

3. Жамият ва шахс — 64 %

4. Давлат ҳокимиятининг ташкил этилиши — 68 %

Танлов иштирокчилари жамоат бирлашмаларига доир тестларга, маҳаллий давлат ҳокимиятига доир тестларга эътиборсизлик оқибатида тўғри жавоб беролмаганлар:

4-тест: Референдумга қандай масалалар қўйилади?

Негадир кўпчилик "Е" жавобни белгилаган. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 9-моддасида бу тестга жавоб яққол кўриниб

турибди, яъни жамият ва давлат ҳаётининг энг муҳим масалалари халқ муҳокамасига тақдим этилади, умумий овозга (референдумга) қўйилади.

12-Тест: Ўзбекистон фуқароларининг сиёсий ҳуқуқларига куйидагилардан қайси-лар киради?

Жуда кўпчилик "В" жавобни, яъни митинг ва намойишлар ўтказиш, сўз эркинлиги деган жавобни тўғри деб белгилаганлар. Ваҳоланки, сўз эркинлиги — бу шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар гуруҳига киради. Сиздан эса, сиёсий ҳуқуқлар сўралапти. Бунда "А" жавоб — тўғри.

17-тест: Конституцияга кўра, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қандай давлат ҳокимиятини амалга оширади?

Бу тестга жавоб бериш учун муштарий Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 11-моддасини ҳамда 98-моддасини билиши зарур эди. Кўпчилик тўғри жавоб деб, "С"-жавобни эмас, балки "В"-жавобни белгилаганлар. Ахир давлат ҳокимиятининг тизимида "бошқарув ҳокимияти" йўқ-ку.

29-Тест: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг давлат органларини ташкил этиш ваколатлари қайси қаторда берилган?

Бу тестнинг ҳамма жавобларида Олий Мажлисининг ваколатлари берилган, лекин тест топшириғида "Давлат органларини ташкил этиш ваколатлари" сўралапти-ку.

Бунда "Е" жавоб эмас, балки "В" жавоб тўғри.

59-Тест: Ўзбекистон Республикасида демократия таянади асосий принципларга мувофиқ, олий кадрлар бўлиб нима ҳисобланади?

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига кўра "Д" жавоб тўғри.

76-Тест: Қайси изох Конституция муқаддасида белгиланган Ўзбекистон халқининг мақсадига мувофиқ келади?

Бу тестга жавоб бериш учун Конституция муқаддасининг 8-бандини билиш кифоя.

77-Тест: Ўзбекистон Республикасида демократия қуйидагилардан қайси бирига асосланади?

Бу тестга тўғри жавоб Конституциянинг 13-моддасида берилган.

Тест саволларига берилган жавоблар асосида танлов куйидагича яқунланди:

1-ўрин — Бухоро вилояти Жондор тумани Навоий номидаги ширкат хўжалигидан 47-мактаб ўқитувчиси Шоназар ЖУМАЕВ.

2-ўрин — Бухоро вилояти Ромитон туманидаги 12-мактаб ўқитувчиси Гулруҳ САЙДОВА.

3-ўрин — Сурхондарё вилояти Бандихон туманидаги 2-мактаб ўқитувчиси Тожимурод МАМАТҚУЛОВ.

Танлов голибларини тақдирлаш маросимининг вақти ва манзили мутасадди ташкилотлар орқали голибларга маълум қилинади.

АСА НУРДАН УЧҚУН ОЛАР МАШЪАЛА

(Давоми. Боши 1-бетда)

— Шу ўринда машъаланинг рамзий ифодаси хусусида сўз юритсак.

— Машъаланинг дастаги ёнғоқ дарахтидан ишланган бўлиб, бу теран тарихимизга, халқимизнинг мустақам иймон ва иродасига, унинг ақл-заковат уммонида ҳамда мустақиллигимизнинг боқийлигига ишора бўлиб, соғлом ҳаётимиз белгисини билдиради. Дастак юқори қисмининг лола шаклида ишланганлиги янгилашиш, яшариш, навқиронлик ва ёшлик рамзларининг ифодасидир. Оқ пўлатдан тайёрланган тож қисми миллий бойлигимиз бўлмиш пахта кўринишидаги орнаментлар билан безатилган.

Ундаги қўрғонлар элементи эса, Ватанимиз сарҳадлари мустақамлигини, халқимизнинг яқдиллиги ва ҳамжихатлигини англатади. Машъаланинг юқори қисми сариқ металлдан ясалган янги ой, тонг юлдузлари ҳамда миллий гумбаз шакллари акс эттирилган тож билан яқунланган бўлиб, бу юртимиздаги осойишталик, осуда ҳаётимиз ва фаровон турмушимизнинг ёрқин ифодасидир.

“Умид ниҳоллари” спорт мусобақаларининг машъаласи ва

Бир тасаввур қилинг... Мамлакатимизнинг оддий бир қишлоғи. Ушбу қишлоқдаги оддий мактаб. Ана шу мактабда болалик ва ўспиринлик даврини ўтказаётган беғубор қишлоқ ўқувчилари... Лекин бугун бу қишлоқда катта тантана. Кўчалари ободонлаштирилган, дарахтлар оқланиб, йўл чеккаларига гуллар экилган, қишлоқнинг бош кўчасида эса — байрамона шиорлару митти байроқчалар ҳилпираб турибди. Унинг аҳли бугун унутилмас воқеанинг гувоҳи бўлиш арафасида... Дарҳақиқат, гарчи катта йўл ёқасига жойлашган бўлишига қарамай, бу қишлоқда сўнгги пайтда мамлакат миқёсидаги бирон-бир тадбирнинг бўлиб ўтганини ҳеч ким эслай олмайди...

Энди эса диёримизнинг оловқалб ёшлари куёшнинг заррин нурлари ила ёқилган машъалани қишлоқ кўчаси бўйлаб олиб ўтишади. Зеро, “Умид ниҳоллари” спорт мусобақалари машъаласи уни олиб ўтган ҳар бир ёш йигит-қизларимиз ҳаётида бир умрлик унутилмас воқеа бўлиб қолади. Машъаладаги ёшлик, шижоат, мардлик, жасорат, заковат нурлари эса ҳар бир юртошимизнинг дилларини ёритиб, қалбларини ҳаволантириши шубҳасиздир.

олов сақлаш қурилмасининг ёлқинлиб турувчи алангаси Президентимизнинг шу азият Ватан учун ёниб яшайлик, деган даъватларидан руҳланган оловқалб ёшларнинг доимо ҳозиржавоб бўлишлари рамзидир.

— Куёш нуридан олинган олов Фарғонагача бўлган масофани қандай босиб ўтади?

— “Физика-Куёш” илмий ишлаб чиқариш марказида юқори технологиялар асосида ҳосил қилинган аланга бир вақтнинг ўзида мусобақалар машъаласи ҳамда олов сақлаш қурилмасига олинади. Қўлдан-қўлга кўчувчи машъалада оловнинг ўчиб қолмаслигини таъминлаш мақсадида у маҳсус тайёрланган оловдонда сақланади. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, олов сақлаш қурилмаси ҳам мустақиллик рамзлари ҳамда юртимизнинг тинч, осуда ва фаровон ҳаётини акс этти-

рувчи миллий тароват руҳи йўғрилган меъморий ёдгорлик тарзида тайёрланган.

Миллий минора — маёқ шаклида ишланган мазкур қурилма саккиз қиррали мусаммаънинг устига жойлаштирилган. Қурилманинг мамлакатимиз миллий мустақиллигини ифода этувчи рамзлар жойлашган қисми Ўзбекистон Республикасининг давлат байроғи, Ўзбекистон Республикасининг давлат герби билан безатилган бўлиб, унинг устки томони мовий гумбаз билан беркитилган. Бу эса узок тарихга эга бўлган миллий давлатчилигимиз боқийлигидан далолатдир.

Умуман олганда, “Умид ниҳоллари” спорт мусобақаларининг машъаласи ва олов сақлаш қурилмаси ёшларимизни давлат суверенитети ғояларига содиқлик ҳамда ватанпарварлик руҳида тарбиялашда, уларнинг жисмонан соғлом бўлишларида илмли, шу билан бирга иймон-этиқодлари бутун ва маърифатпарвар инсон бўлиб вояга етишишларида асосий омил бўлиб хизмат қилувчи рамзий маъноларни ўзида тўла мужас-

сам этган.

— Маълумки, мутахассислар томонидан “Умид ниҳоллари” спорт мусобақалари машъаласини олиб бориш харитаси ҳам ишлаб чиқилган бўлиб, унда пиёда ҳамда автоулов эстафеталарини ташкил этиш мўлжалланмоқда. Бу хусусда қандай маълумотлар бера оласиз?

— Дарҳақиқат, Тошкент вилоятининг Паркент туманидан Фарғона шаҳригача бўлган масофанинг харитасини ишлаб чиқишда республика ташкилий кўмита аъзолари билан ҳамкорликда бизнинг мутахассисларимиз ҳам қатнашишди. Машъала олиб ўтиладиган ҳар бир аҳоли пункти синдиклаб ўранилиб, қаерда пиёда, қаерда автоуловда юриш лозимлиги белгиланди. Жами умумий масофа 380,6 километрни ташкил этади. Шундан 337,5 км масофада автоулов эстафетаси, 43,1 км масофада эса ёш спортчиларимиз машъалани ўнг қўлида кўтариб ўтиш шарафига муяссар бўладилар. Шундай қилиб, “Физика-Куёш” марказида олов олган умидли ёшлар машъаласи Тошкент вилоятининг Паркент, Янгибозор, Ўртасарой, Оҳангарон, Ангрен каби туман ва шаҳарларидан олиб ўтилиб, Қамчиқ довоғига етказилади. Бу ердан Сирдарё кўприги орқали Дангара аҳоли пунктига, у ердан Кўқон, Учқўприк, Янгиқўрғон, Боғдод, Ҳамза каби туман ва шаҳарлар орқали Фарғонага олиб қилилади.

Машъалани қишлоқ ва туманлардан тантанали олиб ўтишда “Ватанпарвар” ташкилотининг маҳсус жиҳозланган “Нексия”, “Тико” ва “Дамас” каби барчаси оқ рангдаги энгил машиналари

хизматда бўлишади.

— Шариф ака, мамлакатимиз олий ўқув юртлари талабаларининг “Универсиада-2002” спорт мусобақаларида ҳам мазкур машъала қўлланиладими?

— Ҳозирги кунда Бухорода ўтказиладиган “Универсиада-2002” спорт ўйинларига уч босқичли мазкур спорт мусобақаларининг узвий боғлиқлиги ва чамбарчаслиги тўғрисида рамзий маъно берувчи янги кўринишдаги янада такомиллашган машъала устида изланишлар олиб борилмоқда.

Куёш машъаласи, уни кўтарган йигит-қизларимизнинг қўлларидан қалбларига кўчар экан, ёшлар эл-юрт учун қанчалик шижоат қилсалар, машъала шунчалик шиддат олиб ёнаверишини англашмоқда. Ёниб яшаш, интилиш, яратувчанлик бахти ҳамиша ёшларимизга ёр бўлсин!

Нурлан УСМОНОВ
суҳбатлашди.

Суратларда: тайёргарлик
жараёни.

Бурхон РИЗОКУЛОВ олган
суратлар.

ФАРҒОНА МУСОБАҚАЛАРГА ТАЙЁР

Газета саҳифаланаётган бир пайтда Фарғона шаҳридан таҳририятимизга факс орқали хабар келди. Унда “Умид ниҳоллари-2002” мусобақалари бўлиб ўтадиган спорт иншоотларининг тайёргарлик даражаси ҳақида маълумотлар берилган.

Барча вилоятлар учун алоҳида жойлар ажратилган бўлиб, болалар фойдаланадиган идишлар ва бошқа анжомларга вилоятлар номи, “Умид ниҳоллари” эмблемаси туширилган.

Волейбол мусобақаларида қизлар Марғилон Қурилиш касб-хунар коллежида, ўсмирлар мусобақаси Марғилон шаҳар 2-БЎСМда бўлиб ўтади. Баскетболчи қизларимиз Фарғона шаҳар саноат касб-хунар коллежида, ўсмирлар эса Қирғули туманидаги “Кимёгар” спорт мажмуасида баҳслашадилар. Қўл тўпи бўйича қизлар мусобақаси Фарғона политехника институтида, ўсмирлар беллашуви эса Қирғули тумани “Кимёгар” спорт мажмуаси-

да ўтказилади. Енгил атлетикачиларимизни Қирғули тумани “Нефтчи” спорт мажмуаси кутмоқда. Сузиш мусобақаларини ўтказиш учун Қирғули тумани “Нефтчи” спорт мажмуаси шай. Футболчилар Фарғона тумани марказий ўйингоҳида голиблик учун кураш олиб борадилар. Стол тенниси бўйича қатнашаётган спортчилар Қирғули тумани теннис кортига йиғиладилар. Теннис ўйинлари Фарғона политехника институтида бўлиб ўтади. Фарғона шаҳар “Шодлик” гимназиясида шахмат бўйича мусобақаларни юқори савияда ўтказиш учун барча шароитлар яратилган. Миллий ва белбоғли кураш бўйича ёш полвонлар Фарғона шаҳар Солиқ коллежида биринчилик учун курашадилар.

“Умид ниҳоллари” спорт мусобақаларини ўтказиш бўйича республика штабида матбуот маркази ўз фаолиятини бошлади. Мусобақаларга доир барча маълумотларни 24-25-14 (факс), 24-33-48 телефон рақамлари орқали олиш мумкин.

ЖАМОАТЧИЛИК БЕФАРҚ ЭМАС

Бухоро газ саноати касб-хунаро коллежининг сузиш ҳавзаси Ғиждувон, Шофиркон, Пешку, Когон, Вобкент туманлари ва Бухоро шаҳридаги мактаблардан вакил қилинган сув спорти билан шуғулланадиган ўқувчилар, ишқибозлар билан гавжумлашди. Қизғин беллашувлардан сўнг Бухоро шаҳридаги 8, 19 ҳамда 21-мактабларда таҳсил кўраётган ўқувчиларнинг маҳорат ва таҷрибалари бошқа тенгдошларига нисбатан анча устун эканлиги яққол кўзга ташланди. 50 метрга чалқанча ва баттерфлей усулида сузиш бўйича вилоят чемпиони Ирина Ҳакимова, Татьяна Гурмеева, Элене Маляка, Татьяна Савельева сингари бир қатор ёшларнинг чиқишлари айниқса юқори баҳоланди. Улар намойиш этган маҳорат замирида мураббий Олим Ҳалимов, жисмоний тарбия ўқитувчиси Александр Пакнинг самарали, тинимсиз меҳнати ётганлиги эътироф этилди. Шу тариқа Фарғонада ўтадиган

билан нафақат ёшларимизнинг спортга қизиқишларига ижобий таъсир ўтказилди, балки янги-янги умидли спортчиларнинг илк парвозларига қанот бағишланди ва бир қатор эътироф этса арзигулик ишлар амалга оширилди. Жумладан, 11 та спорт залининг капитал таъмирланганлиги, 20 миллион сўмлик спорт анжомлари сотиб олинганлиги, яқуний босқич мусобақалари иштирокчиларининг либослари учун 6 миллион сўм маблағ ажратилганлиги фикримизнинг далилидир.

Ҳа, бу тadbирга кенг жамоатчилик ҳам бефарқ қарагани йўқ. Саховатли ҳомийлар фарзандларининг жисмонан чиниқишлари учун зарур шарт-шароитларни яратишда жойлардаги мактаблар жамоаларига

«Умид ниҳоллари» республика мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини берадиган сўнгги йўлланма соҳиблари ҳам маълум бўлди. Бунга қадар спортнинг бошқа турлари бўйича ҳам ана шундай муросасиз баҳслар бўлиб ўтган ва яқуний мусобақаларда Бухоро вилояти шарафини ҳимоя қиладиган жамоалар таркиби аниқланган эди.

— Катта шодиёналар, кенг қўламли тadbирларга пухта ва ҳар томонлама тайёргарлик кўриш халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган азалий удуми, — дейди «Ёшлик» кўнгилли спорт жамияти вилоят кенгаши раиси, Бухоро вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Салим Мухторов. — Шу маънода «Умид ниҳоллари» муносибати

қўлларидан келганча ёрдам беришди. «Умид ниҳоллари» мусобақаларининг дастлабки босқичлари голибларига асосан ишбилармон ва тadbиркорлар, ҳомийлар ҳисобидан совғалар улашилди. Ғиждувон тумани ҳокимлиги, тумандаги «Зарафшон» ижара ҳўжалиги, Ғиждувон тўқув фабрикаси ва бошқа ташкилотлар мазкур тadbир учун 300 минг сўмдан 4 миллион сўмгача маблағ ажратилди. Шунингдек, бундай мисолларни бошқа туманлар мисолида ҳам истаганча келтириш мумкин.

Жаҳонгир ИСМОЛОВ,
«Маърифат»нинг махсус муҳбири

ҲАММАСИ ФАРҒОНАДА ЮЗАГА ЧИҚАДИ

Навоий вилояти ҳокимлиги ва халқ таълими бошқармаси томонидан ўқувчи-ёшларни ақлан теран, жисмонан бақувват бўлишларига ҳар доим ғамхўрлик қилиб келинмоқда. Бунинг натижаси ўлароқ, Фарғона шаҳрида ўтказилган «Умид ниҳоллари» республика мусобақасига 137 нафар ўқувчилар спортнинг 11 тури бўйича сўнгги машғулотларни қизғин ўтказмоқдалар. Шунини алоҳида таъкидлаш керакки, республика босқичи олдидан ўқув-йиғин, спорт машғулотлари асосан Навоий шаҳридаги «Дельфин» сузиш ҳавзасига, «Сўғдиёна», «Кимёгар» ҳамда Хатирчи, Қизилтепа, Навбахор туманларидаги энг яхши спорт ўйингоҳларида 16 нафар кучли мураббийлар раҳбарлигида ўтказилмоқда.

— Навоийлик ҳар бир спортчи ўқувчининг қалбига Ватан тараққийоти, юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги йўлида зафарли қадамлар қўйилганлиги Фарғона шаҳрида ўтказилган кичик Олимпиадага ўз ифодасини топади, — дейди вилоят «Ёшлик» КСЖ раиси ўринбосари С.Примов.
Ўткир ПЎЛАТ

Андижон шаҳридаги 2-ўрта мактаб бугун вилоятда жуда машҳур. Бунинг боиси мактабда ҳар йили кўплаб машҳур спортчилар етишиб чиқаётган бўлиб, улар вилоят, мамлакат шарафини турли мусобақаларда дадил ҳимоя қилмоқдалар.

«Умид ниҳоллари» мусобақалари мактабни гўё қайтадан кашф этди. Ўз масканларидаги анъаналарга садоқатли ўқувчилар спорт мусобақаларида фаол иштирок этдилар. Шаҳар мактаблари орасида голибликка эришган ўқувчилар вилоят босқичида ҳам муваффақият қозондилар.

Бугун республика миқёсидаги беллашувларда иштирок этувчи стол тенниси, баскетбол (ўсмирлар ва қизлар) бўйича вилоят вакиллари

БИР МАКТАБДАН 28 НАФАР ГОЛИБ

мутлақ шу мактаб ўқувчиларидан ташкил топган. Шунингдек, мазкур мактаб ўқувчилари Ольга Комилова ва Ирина Ҳурмаматовалар энгил атлетика бўйича, Жонибек Ўрозалиев катта теннис бўйича вилоят терма жамоаси аъзолари.

Албатта, бу муваффақиятлар замирида машаққатли меҳнат мужассам. Мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчилари Марям опа ва Рустам Убайдуллаевлар, Дмитрий Зулунов, Александр Осиповлар ҳар бир машғулотно юксак савияда ўтказадилар. Ўқувчиларнинг қизиқиши ва иштироки дарсда инobatта олинади. Иқтидорли, спортнинг қайсидир тури билан шуғулланувчи ўқувчилар билан кўшимча машғулотлар йўлга қўйилади.

Стол тенниси бўйича ўсмирлар ўртасида жаҳон чемпиони Тимур Ширiev шу мактабнинг 9-синф ўқувчиси. У стол тенниси бўйича мамлакат терма жамоаси аъзоси. Бир неча халқаро мусобақалар иштирокчиси. Тимурнинг иқтидор куртаклари, аввало, мактаб муаллимларининг эътиборига тушди. Фидойи муаллимларнинг у билан ўтказган тинимсиз машқ ва машғулотлари самарасиз кетмади. Тимур Андижон спортнинг ёрқин юлдузларидан бирига айланди.

— «Умид ниҳоллари» спорт фаолиятимизда катта тажриба вазифасини ўтади, — дейди Тимур. — Боси, у, энг аввало, ўқувчилар мусобақаси бўлиб, машғулотлар ва мусобақалар мунта-

замлигини таъминловчи имкониятдир. Мақсадим, бу йил ҳам Андижонни голиблар сафига олиб чиқиш.

— «Умид ниҳоллари» айни кўнглимиздаги тadbир бўлди, — дейди мактаб директори Арон Чопчиёв. — Энг муҳими, бу мусобақаларда 1-11-синф ўқувчилари иштирок этмоқдалар. Бу спортнинг оммавийлигини таъминловчи мезондир. Мабтаимизда спорт билан шуғулланувчи, яхши натижага эришаётган ўқувчиларга алоҳида аҳамият берамиз. Машғулотлар ва машқлар мунтазамлигини таъминлаш, спортчиларга ҳомийлар ёрдамини уюштириш учун барча имкониятларни ишга соламиз.

Макур маскан нафақат спортда, балки билимдонлик бўйича ҳам Андижон шаҳрида ўз ўрнига эга бўлган мактаблардан саналади. Ундаги муаллимлар жамоаси ва ўқувчиларнинг фаоллиги, спорт ва ўқишдаги муваффақиятлари боси, вилоят халқ таълими бошқармаси томонидан Япония давлатининг беғараз ёрдам дастуридаги гранти олиш учун тавсия этилган. Ишонимизки, спортчилар мактаби, албатта, бу грантни олишга муваффақ бўлади.

Хуллас, мактабнинг 28 нафар ўқувчиси бугун Андижон шарафини муносиб ҳимоя қилиш учун терма жамоа сафида Фарғонага отланадилар. Биз эса мақсадлари кўнглиларидай ойдин спортчи-ўқувчиларга омад тилаймиз.

О.СИДДИҚОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

СПОРТЧИЛАРИМИЗ КАЙФИЯТИ БАЛАНДА

Самарқандда «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларининг якуний босқичи натижалари ва голиб ўқувчиларнинг республика босқичида иштирокини юқори даражада ташкил этишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда спортнинг барча турлари бўйича голибликни қўлга киритган жамоаларнинг мураббийлари, ҳакамлар ва вилоят халқ таълими бошқармаси ходимлари иштирок этишди. Ва, унда асосий эътибор Фарғонадаги мусобақаларда голибликни қўлга киритиш учун барча имкониятларни ишга солиш, ёш спортчилар руҳини кутариш, уларга шарт-шароитлар яратишга қаратилди.

— Биз бу йил ёш спортчиларимизнинг «Умид ниҳоллари» мусобақаларининг республика босқичида муваффақиятли иштирок этишларига ва голиб бўлиб Самарқандга қайтишларига ишонамиз. Чунки терма жамоага вилоят босқичида энг кучли спортчилар танлаб олинди, улар бугунги кунда булajak мусобақаларга ҳам руҳан, ҳам жисмонан тайёргарлик кўришмоқда. Республика босқичида иштирок этадиган барча спортчиларни зарур спорт анжомлари ва кийимлари билан таъминлаш мақсадида уч ярим миллион сўм маблағ ажратилди, — деди вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи А.Бекмуродов.

Вилоят босқичини утказиш мулжалланган спорт заллари ва ўйингоҳлар белгиланган тadbирларга мос ҳолда жиҳозланди. Самар-

қанд шаҳридаги 24, 63, Каттакўрғон туманидаги 15, Пайариқ туманидаги 6-мактабларнинг спорт заллари тулик таъмирланди. 1 миллион 200 минг сўмлик футбол, волейбол, баскетбол, кул тупи ва бошқа спорт жиҳозлари сотиб олинди.

Утказилган босқич мусобақаларидан шу нарса аён бўлдики, вилоятнинг турли туманларида спорт турлари бўйича лаёқатли, эпчил авлод вояга етмоқда. Фақат улар билан ишлашни уз ҳолига ташлаб қуймаслик лозим.

«Умид ниҳоллари» мусобақаларининг замирида эса булғуси жаҳон чемпионларини тайёрлашдек улкан мақсад ҳам кузда тutilган. Зеро, утказилган мусобақалар шу эзгу мақсад сари ташланган дастлабки қадамдир.

«Умид ниҳоллари» уйинлари утказилиши жараёнида ўқувчилар уларига яратилган қулайликлардан мамнун бўдилар. Айниқса, вилоят босқичида ёш спортчиларнинг ҳар соатини мазмунли утказиш мақсадида шаҳар бўйлаб экскурсиялар, учрашувлар ташкил этилди. Ёшлар турли туманлардаги тенгдошлари билан яқиндан танишиб, дустлик ришталарини боғладилар. Спортда катта ютуқларни қўлга киритган жаҳон чемпионлари, халқаро тоифадаги ҳакамлар

суҳбатидан баҳраманд булишди.

Спортнинг белбоғли кураш, кураш турлари бўйича Тайлоқ ва Ургут тумани ўқувчилари, баскетбол бўйича Боғишамол тумани, футбол бўйича Каттакўрғон шаҳри, Паст Дарғом, Тайлоқ тумани спортчиларидан иборат терма жамоа бугун қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Волейбол бўйича Ургут, Нуробод, Каттакўрғон туманлари ёш спортчилари, кул тупи бўйича Боғиша-

мол ва Темирйўл, шахмат бўйича Сиеб тумани ўқувчилари вилоятда голибликни қўлга киритиб, кейинги босқич беллашувларини сабрсизлик билан кутмоқдалар.

Н.ШЕРБОЕВА,
М.АХМЕДОВ

Бурхон РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

МАҚСАДИМИЗ—МАЪНАН ЮКСАЛИШ

Мустақиллик даврида ўзбек халқи нафақат сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, фан ва техника тараққиётида, балки маданият ва санъат жабҳаларида ҳам улкан зафарларга эришди. Ана шундай ютуқлар жумласига янги ташкил этилган Тошкент давлат миллий рақс ва хореография Олий мактабини ҳам киритиш мумкин.

Дарвоқе, 29 апрель Халқаро рақс куни сифатида кенг нишонлаб келинади. Хореография санъати тарихига, бугунги тараққиётига назар ташла-сак, соҳанинг мустақиллик даврида ўзгача аҳамият касб этиб бораётганига амин бўламиз.

Қуйида ушбу олий ўқув юрти ректори вазифасини бажарувчи Маҳмуд Очилов билан суҳбатимиз шу мавзуда кечди.

— Маҳмуд ака, Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография Олий мактаби тарихи ва ундаги таълим тизими ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография Олий мактаби Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 8 январдаги “Ўзбекистон миллий рақс ва хореография санъатини ривожлантириш тўғрисида”ги Фармонида биноан Тошкент хореография билим юрти негизида ташкил этилди.

Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография Олий мактаби (ТДМРХОМ) хореография санъати бўйича олий малакали кадрлар тайёрлайдиган нафақат республикамиздаги, балки Осиё минтақасидаги ягона олий ўқув юртидир.

Олий мактабимизнинг “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” қабул қилинган йили ташкил этилган дастурда кўрсатилганидек, таълим тизими узлуксизлигини таъминлашга замин яратиб берди. ТДМРХОМ ўз таркибидаги хореография билим юртини сақлаган ҳолда фаолият кўрсатаёпти. Таълим ислохотлари боис “Хореография санъати” бакалаврлик йўналишидан ташқари “Хореография жамоалари раҳбарлари”, “Хореография режиссёрлиги” (балетмейстер), “Хореография педагогикаси”, “Хореография санъати тарихи ва назари-

яси” мутахассисликлари бўйича магистратура ташкил этиш борасида меъёрий ҳужжатлар тайёрланаётганини таъкидлаш жоиз. Ўқув режасига Олий мактаб хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ўзгартиришлар киритилди. Олий мактаб кафедраларининг филиалларини билим юртида очиб, профессор-ўқитувчиларнинг билим юрти ўқитувчиларига ёрдам бериши, ўзаро ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги ҳужжатлар ишлаб чиқилди.

— Домла, Олий мактабнинг кадрлар захираси ва моддий-техника базаси ҳақида нима дея оласиз?

— ТДМРХОМда таълим бериш услубиятининг ўзига хос хусусиятлари шундан иборатки, унда ижодий, табиий, тарихий, маънавий, назарий ва амалий жабҳалар уйғунлаштирилган ҳолда олиб борилади. Шу сабабли профессор-ўқитувчиларнинг умумий таркибини ижрочилик мутахассисликлари бўйича Ўзбекистон халқ артисти, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими — фахрий унвонларига эга бўлган санъаткорлар ташкил этади. Қолаверса, талабалар сафидан бўлажак ўқитувчилар тайёрлаш масалаларига катта эътибор берилаёпти.

— Кадрлар сифати, хорижий алоқалар борасида нима дея оласиз?

— Қайд қилиб ўтганимиздек, ТДМРХОМ соҳанинг Осиё китъасидаги ягона олий ўқув юртидир. Жорий йилнинг март ойида талабаларимиз Мадина Ниёзова ва Нуржан Кулибаевлар Киев шаҳрида ўтказилган “Балет ёшлиги” халқаро фестивалда қатнашиб, фестивал лауреати бўлишди. 20 га яқин жаҳоннинг энг кучли жамоалари ўртасида голиб чиқишнинг ўзи бўлмади, албатта.

2001 йилда вакилларимиз Туркия ва Япония мамлакатларига бориб келдилар. Бизда Жанубий Кореядан, Туркиядан келган талабалар ўқиб кетишган ва ўқишмоқда. Яқинда ўзаро ҳамкорлики янада кенгайтириш мақсадида Жанубий Кореядан, Япониядан делегация ташриф буюрди.

Жаҳоннинг 20 дан ортиқ: АҚШ, Мексика, Бразилия, Германия, Швейцария, Австрия, Италия, Польша, Болгария, Туркия, Жанубий Корея, Ҳиндистон, Япония, Малайзия, Сингапур, БАА, Миср, Мўғилистон, Россия, Украина, Белорус каби мамлакатлари сахнасида мумтоз рақс жозибаларини намойиш қилаётган талабаларимиз ўқув юртимиз кадрлар сифати ва тараққиёти даражасини белгилайди.

—Газетхонларимизни нафис санъат маскани Тошкент дав-

лат миллий рақс ва хореография Олий мактабига ўқишга кириш ва уни битиргач, қанақа касб-эгалари бўлиб чиқишлари тўғрисидаги саволлар қизиқтириш табиий ҳол...

— Олий мактабимизда таълим узлуксизлиги таъминланган. Хореография махсус коллежига: “Ансамбл артисти” бўлимига 8-синфдан, “Балет артисти” бўлимига эса 5-синфдан, шу санъат соҳасига ҳам жисмонан ҳам назарий билими бўйича лаёқатли ўғил-қизлар қабул қилинади. “Балет артисти” бўлимида ўқувчилар — 8 йил, “Ансамбл артисти” бўлимида эса — 5 йил махсус таълим олишади. Махсус коллежни битиргач, ижрочи-артист сифатида ишлашларига ҳуқуқ берадиган диплом берилади. Махсус хореография коллежига кириш учун 3 босқичли танловдан ўтиш керак. 4 маҳал бепул овқат, ётоқхона мавжуд.

Олий бўғин (институт)га эса Ўзбекистон Республикасидаги

тахассисларимизга талаб жуда катта. Буюртмачи ташкилотлар аниқ. Битирган талабаларимизнинг ишга жойлашиши 100 фоиз десак, муболаға бўлмайди.

— Домла, ушбу ўқув даргоҳида ҳамма иш силлиқ кечаяптими? Муаммолар...

— Биласизми, иш бўлган жойда ҳамма вақт камчиликлар бўлади. Олий мактабимиз Республика-миздаги энг ёш олий ўқув юртларидан бири ҳисобланади. Режалаштирилган ўқув театримизни куриш масаласи бироз чўзилмоқда. Хабарингиз бор, яқинда Ўзбекистон Давлат консерваториясининг янги биноси фойдаланишга топширилди. Бу биз учун ҳам қувончли воқеадир. Ажабмас, курилиш навбати бизга тегса. Соҳага оид ўқув адабиётлари (давлат тилидагилари) камчилроқ.

Ёш раҳбар кадрларимизга таяниб қайд қилинган камчиликлар ва етишмовчиликларни бар-тараф этишда, бир ёқадан бош

бошқа университет ва институтлардагидек умумий қонун-қоидалар асосида талабаларни қабул қиламиз.

Тест синовларидан ташқари, абитуриентлар ижодий синовдан ҳам ўтишлари керак.

Хореография махсус коллежи ва олий бўғинларни битирган му-

чиқариб ишламоқдамиз. Аминманки, яқин йиллар ичида Олий мактабни республикадаги намунавий олий ўқув юрти даражасига кўтариш учун имкониятларимиз мавжуддир.

— Сермазмун суҳбатингиз учун ташаккур.

Тўрабек ФАЙЗИЕВ суҳбатлашди.

МИЛЛИЙ РАҚС — ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ МЕВАСИ

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришганидан сўнг миллий қадриятларимиз, халқимизнинг азалий урф-одатлари, тарихимиз тикланди. Шу жумладан, рақс санъати—хореография ҳам туб маънода кадрлар тайёрлашга миллий руҳ ва қадриятларимизни инобатга олган ҳолда ёндошмоқда. Ватанимизнинг янги тарихига назар солсак, рақс санъати Авесто даврларида шаклланиши ва у бобокалонларимизнинг урф-одатлари, миллий анъаналарининг ажралмас бўлаги бўлганига гувоҳ бўламиз. Урф-одатлар, халқнинг

рақс санъатида ҳам ўз аксини топган ва уларни асрдан-асрларга етказишда хизмат қилган.

Рақс санъати ҳам миллийликни, халқ удумларини сақлашда ўз ўрнига эга. Хореография санъати барча ривожланган мамлакатларда ҳам нафис санъат тури ҳисобланиб, улуғланади. Унинг маданий-ижтимоий ҳаётдаги ролини, салоҳиятини ошириш муҳим вазифадир. Зеро, “Наврўз”, “Мустақиллик” каби умумхалқ байрамлари ва бошқа кўп тадбирлардаги хореографларимизнинг чиқишлари телевидение орқа-

ли кўплаб хориж мамлакатларида намойиш этилганда улар мустақиллик куйчиси сифатида намён бўлмоқда.

Осиёда ягона бўлган Олий ўқув юртимиз жуда ёш (5 йил) бўлишига қарамасдан ривожланган хориж мамлакатлари мутахассислари эътиборига тушганлиги мустақиллик шарофатидир. Франция, Швейцария, Корея, Япония ва Туркия мамлакатлари мутахассисларининг биз билан ҳамкорликда иш олиб боришлари, кадрларимиз касбий тайёргарликларига юқори баҳо

беришлари, биз учун қувонарлидир.

Юртимизда бунёдкорлик, ўзлики намён этиш бўйича қизгин ишлар бажарилаптики, биз азалий оруларимизга эришиб, эл-юрт, Ватанга садоқатли, ўзбек номини улуғлайдиган кадрлар етиштириб, она-диёр шухратига шухрат кўшиш ишларида доимо камарбаста бўламиз.

Акбар МҲМИНОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, “Ўзбекрақс” кафедрасининг мудири, доцент

САНЪАТИМ — ФАХРИМ

Ёшлигимдан рақс санъатига шайдо бўлганман. 4 ёшимдан бошлаб рақс билан шуғулланишни бошладим. Олмаота шаҳридаги Ҳиндистон маданий марказида, кейинчалик Дехли шаҳридаги “Катхак Кендра” институтида 1995—2000 йиллар давомида таҳсил олдим. Кўплаб халқаро танловларда қатнашиб, лауреат бўлдим. Лекин миллий рақс сир-асрорларини янада чуқур ўрганиш нияти мени Тошкентдаги миллий рақс ва хореография олий мактабига бошлади.

2001—2002 ўқув йилида шу олийгоҳнинг кундузги бўлим талабаси бўлиш бахтига мушарраф бўлдим ва жуда хурсандман. Чунки, мен ёш бўлишимга қарамасдан, кўп ривожланган Осиё рақс мактабларидаги ўқитиш услублари билан танишганман. Уларнинг ҳеч бирини Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби билан қиёслаб бўлмайди.

Бу ерда, дарҳақиқат, хореографларни тайёрлаш ўқув жараёни юқори даражада.

Мен келажақда кўш дипломли хореограф бўлиб, ўз мамлакатимиздаги шу соҳа ривожига сезиларли улуш қўшиш ниятидаман.

Тенгдошларимга, рақс санъати шайдоларига эса, ҳақиқий хореограф бўлиш учун, узоқ хорижларда изланишлар олиб

бормасдан, Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография олий мактабига ташриф буюришни маслаҳат берар эдим.

Шаҳризат ТОХТИЕВА, Қозоғистон фуқароси, олий мактабнинг 1-курс талабаси

